

**Report on the
Cypriot National Forum on Marine Litter
15 October 2014
Nicosia, Cyprus**

Developed by ISOTECH Ltd
December 2014

Contents

1. MARLISCO	2
1.1. Project Overview	2
1.2. MARLISCO Objectives	2
2. The Forum on Marine Litter.....	3
3. Outline of Forum Activities	6
3.1. The Setup.....	6
3.2. The Running Order	7
3.2.1. Breaking the Ice	7
3.2.2. Video Animation and Panel Discussion	9
3.2.3. Identifying Solutions to Marine Litter	9
3.2.4. Voting on the Best Solutions	11
3.2.5. Forum Conclusion	11
4. Forum Outcomes	12
5. Concluding Remarks.....	14
Appendix A – The certificate awarded to participants	15
Appendix B – Marine litter national publicity resulting from the Forum.....	16

1. MARLISCO

MARLISCO ‘MARine Litter in Europe Seas: Social AwarenessS and CO-Responsibility’, is an FP-7 funded project that aims to develop and evaluate an approach that can be used to address the problems associated with marine litter and that can be applied more widely to other societal challenges. Considering that marine litter is a key threat to marine habitats, species and ecosystem services, MARLISCO aims to achieve substantial benefits through better integration among researchers, stakeholders and society, ensuring a holistic take to the issue towards a collective vision for the sustainable management of marine litter across all European seas.

1.1. Project Overview

The MARLISCO Consortium is made up of 20 partners from 15 European countries across Europe’s four regional seas (Figure 1). The partners represent industry, research and educational institutions and NGOs. The project has a duration of 36 months, running from June 2012 to May 2015.

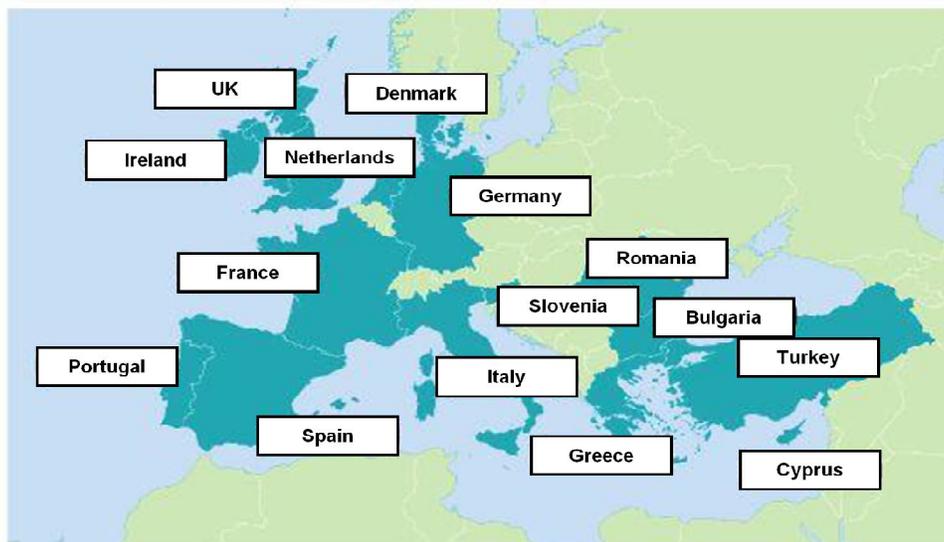

Figure 1 The countries of implementation of the MARLISCO project.

1.2. MARLISCO Objectives

MARLISCO has four overarching objectives:

- **To increase awareness** of the consequences of societal behaviour in relation to waste production and management on marine socio-ecological systems;

- **To promote co-responsibility** among the different actors;
- **To define** a more sustainable collective vision; and
- **To facilitate** grounds for **concerted actions**.

These objectives will be met through a plethora of activities and events organised over the duration of the project and contained within the project’s seven interrelated work packages (Figure 2). One of the project’s main activities is the series of national fora, contained within WP4.

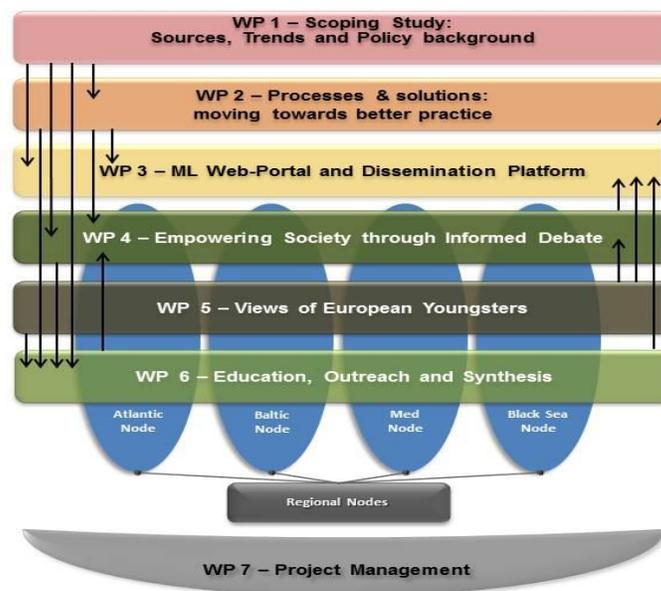

Figure 2 MARLISCO’s seven interrelated work packages.

2. The Forum on Marine Litter

Twelve national fora will take place in twelve different partner countries in 2014 and 2015. The Cypriot National Forum on Marine Litter took place on 15 October 2014, at the ‘Filoxenia’ Conference Centre in Nicosia, Cyprus.

The Forum was attended by 36 invited key actors and stakeholders representing relevant governmental departments and policy making bodies, industry, including recycling, marine and tourism related industries, the scientific community and the educational sector, civil society and media. At the time of signing up to the Forum, each of the invited participants was also required to complete a short questionnaire (the ‘before’ questionnaire) that aimed to capture his/her

perceptions about marine litter, but also to gear them towards thinking about the issue of marine litter. A full list of participants and the organisations they represent is available in Table 1. In addition to the invited participants, 21 individuals/ organisation representatives watched the forum via the live online streaming facility.

Table 1 List of participants to the Cypriot National Forum and the organisations they represent.

Sector	Organisation	Participant
1 Government and/or policy making	Department of Environment, Ministry of Agriculture, Natural Resources and the Environment	Ms. Athena Papanastasiou
	Department of Environment, Ministry of Agriculture, Natural Resources and the Environment	Ms. Antonia Achilleos
	Department of Environment, Ministry of Agriculture, Natural Resources and the Environment	Mr. Giorgos Payiatis
	Department of Public Works, Ministry of Communication and Works	Mr. Giorgos Protopapas
	Ministry of Energy, Trade, Industry and Tourism	Ms. Niki Paschalidou
	Cyprus Tourism Organisation	Mr. Iacovos Loizides
	Cyprus Tourism Organisation	Ms. Rodoula Antoniou
	Office of the Commissioner for the Environment	Ms. Niki Michael
	Office of the Commissioner for the Environment	Mr. Charalambos Rousos
2 Industry	Proplan Ltd – Industrial Consultants	Mr. Yiannis Fesas
	Proplan Ltd - Industrial Consultants	Ms. Christina Fesa
	Lanitis Bros Ltd	Ms. Kalia Patsia
3 Marine-related industry	AP Marine Environmental Consultancy Ltd	Mr. Antonis Petrou

		Cyprus Shipping Chamber	Mr. Chrysostomos Efthimiou
4	Tourism and related industries/ activities	Cyprus Diving Centre Association	Mr. Nicos Nicolaou
		Cyprus Hotel Association	Mr. Evripides Loizides
5	Scientific Community	Biologist-Oceanologist	Mr. Evagoras Isaia
6	Civil Society - NGO	Green Dot Cyprus (Public) Co Ltd	Ms. Artemis Palaioianni
		Maritime Institute of Eastern Mediterranean	Mr. Zacharias Siokouros
		Terra Cypria	Mr. Lefkios Sergides
		CYMEPA	Mr. Michael Ierides
		AKTI Project and Research Centre	Ms. Kyriaki Demetriou
		AKTI Project and Research Centre	Mr. Marios Gavriel
		AKTI Project and Research Centre	Mr. Giorgos Polykarpou
		AKTI Project and Research Centre	Mr. Nicolas Athinis
		AKTI Project and Research Centre	Ms. Stavroula Michael
		AKTI Project and Research Centre	Ms. Daniella Kyriakidou
		Tiganokinisi	Mr. Nicos Hadjilias
7	Education	Apostles Peter and Paul Lyceum, Limassol	Mr. Athanassios Phaedonos
		Apostles Peter and Paul Lyceum, Limassol	Mr. Andreas Petrides
		Apostles Peter and Paul Lyceum, Limassol	Mr. Andreas Sophocleous
		Apostles Peter and Paul Lyceum, Limassol	Ms. Sylvia Vittourini
		Apostles Peter and Paul Lyceum, Limassol	Ms. Nastasia Loucaidou
		Frederick University	Mr. Constantinos Constantinou
8	Media	Cyprus Broadcasting Corporation	Ms. Voula Antoniou
		Politis Newspaper	Ms. Miranda Lysandrou

3. Outline of Forum Activities

To ensure comparability between the outcomes, all twelve national fora followed an outline structure developed by the University College of Cork (the MARLISCO partner leading the fora task), although each partner organising a forum was able to adapt this structure to the specificities of their country. This chapter describes the structure and format of the Cypriot National Forum.

3.1. The Setup

- (a) **Sitting arrangement:** The 36 participants were assigned seats around tables of 6 participants each. To ensure a heterogeneous mix of views and opinions, ISOTECH prepared a pre-set sitting arrangement, aiming that each table had participants from a variety of sectors and/or organisations.
- (b) **The Facilitator:** The Forum was coordinated by a facilitator with the necessary skills and experience to encourage discussions, while at the same time ensuring that the tight schedule of the Forum was kept. The facilitator for the Cypriot Forum was Professor Panagiotis Thanassas (Professor of Philosophy at the Aristotle University of Thessaloniki, Greece and Member of the Board of Directors of the Open University of Cyprus).
- (c) **The experts' panel:** A panel of four experts was present at the Forum and had an instrumental role to play. The experts provided their unique points of view and also helped guide the discussion. The Cyprus experts panel was made of
 - Mr. Kyriakos Parpounas of Green Dot (Public) Cyprus Ltd (plastics and recycling expert),
 - Mr. Andreas Demetropoulos of Cyprus Wildlife Society (nature conservation expert and MARLISCO Cyprus Ambassador),
 - Ms. Xenia Loizidou of Isotech Ltd (MARLISCO Cyprus coordinator, coastal engineer and marine litter expert) and
 - Dr. Michael Loizides of Isotech Ltd (Chemical and Environmental Engineer, Waste Management Expert).

The Forum setup, with the tables of participants, the panel of experts and the facilitator can be seen in Photo 1.

Photo 1: Photograph displaying the room setup at the Cypriot National Forum. The participants sat in groups of 6, whereas the panel of four experts and the facilitator can be seen in the background.

3.2. The Running Order

The Forum commenced with the facilitator welcoming all the participants, providing an overview of the forum and introducing the panel of experts.

3.2.1. Breaking the Ice

Once the introductions were completed, a warm-up activity took place to encourage the teams to get to know each other and to get into the spirit of the forum. Each team was asked to provide answers to four questions:

- Question 1: What is the item that is found at the centre of your table? (Answer: cigarette filter)
- Question 2: How long does it take for a plastic bottle to break down? (Answer: undetermined)
- Question 3: What is plastic made of? (Answer: petroleum)
- Question 4: How many litter items can be found in the glass container in the centre of your table (see Photo 2)? (Answer: 10)

The teams were given a few minutes to discuss between themselves and then the facilitator asked the teams to give their answers.

In addition to breaking the ice between the participants, this activity also provided a segue into the presentation of some of the key issues around the marine litter problem, since it gave the opportunity to the facilitator to mention that:

- Cigarette filters are made of plastic, although most of us are unaware of this fact. Additionally, cigarette butts make up the majority of marine litter found on Cypriot beaches.
- Plastic never really disappears. It breaks into continuously smaller pieces and remains in the environment for an undetermined period of time.
- Although our society places a very high value of petroleum, for most of us plastic has no value at all, even though the raw material is petroleum.
- Microplastics can be difficult to detect or recognise, therefore they might have been missed when counting the number of marine litter items in the container.

Photo 2 Glass container with marine litter items for the ice-breaker activity.

3.2.2. Video Animation and Panel Discussion

The video animation that was developed specifically for MARLISCO by the Irish artist Jane Lee, in collaboration with University College of Cork partners, was screened at the Forum¹. The video presents in just a few minutes the main sources and impacts of marine litter.

Following the screening of the video, the panel of experts and the audience engaged in an informative and interesting discussion that included the following topics:

- The main types of waste found on our beaches and their sources,
- The impacts of marine litter on the marine environment and also on the economy of our country,
- Detailed discussion on microplastics, their sources and impacts, their transport through the food chain and the possible risks that they pose to human health,
- Actions taken by the plastics industry to address the problems that plastic waste poses,
- Biodegradable and oxodegradable plastics.

Following the discussion, and before the scheduled coffee break, the video developed by MARLISCO Cyprus, and featuring the Cypriot Ambassador for clean seas (Mr. Andreas Demetropoulos) was screened².

3.2.3. Identifying Solutions to Marine Litter

In this section of the Forum, each team was given 10 minutes to discuss between themselves and come up with one specific solution that could be applied to reduce marine litter. The following eleven solutions were identified (some teams came up with more than one solution):

- **Cigarette butts: Inform – Sensitise – Prevent**

This solution involves raising awareness about cigarette butt pollution on our beaches through TV and radio spots, and by carrying out campaigns in schools and through social media. Additionally, participants suggested that ashtrays should be placed on all beaches to encourage beachgoers to properly dispose of their cigarette butts.

- **Give value to waste**

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=017bBeXhYz4>

² <https://www.youtube.com/watch?v=s5LBSwlqPUE>

This mainly involves the provision of refund schemes for packaging materials such as cans and plastic bottles, as well as other monetary incentives to encourage recycling.

- **Waste at ports**

This solution regards the provision of additional controls for ship waste at ports as well as the proper management of solid waste generated at or arriving in ports through ships. One identified example of such a solution is the implementation of a fee system for all vessels entering a port.

- **Cleanup vessels**

This participant suggestion requires that relevant authorities have dedicated vessels that will locate/trace and cleanup floating litter.

- **Educational activities**

The participants suggested that one possible solution was the implementation of an intensive educational campaign that would take place at schools and would involve screening of the videos developed within MARLISCO, the development of an educational pack³ and the education of teachers about the issue of marine litter.

- **Corporate social responsibility**

This solution involves raising awareness about the issue of marine litter in companies whose products constitute a large part of the problem, and encourage them to take action through their corporate social responsibility schemes.

- **Code of Good Practice**

This involves the development of a Code of Good Practice for beachgoers, which will inform them about actions that they should take to prevent their contribution to the marine litter problem.

- **Communication Strategy and awareness raising activities**

As per this solution, a more strategic approach to raising awareness about marine litter should be taken, through the involvement of professionals that would help draft a

³ Following this suggestion, Isotech pointed out that MARLISCO is developing a relevant educational pack that could be used for these purposes.

comprehensive communication strategy and associated activities. This would require and encourage the involvement of mass media.

- **Coordination – Cooperation – Involvement**

Greater emphasis should be placed on encouraging the cooperation and involvement of marine litter stakeholders and key actors, through a coordinated approach.

- **Financial resources for research and activities**

According to this solution, it is imperative to identify and secure resources that will allow further research into the marine litter issue, as well as fund activities that will address the problem.

- **Filters**

This solution involves placing specialised filters at the outflows of rainwater drains and other water courses that end up in the sea.

3.2.4. Voting on the Best Solutions

This last part of the Forum required the participants to work individually, in order to vote for one solution (out of the list of 11) that they considered to be the most applicable for implementation in Cyprus and one solution that they considered to be most effective for reducing marine litter.

Voting took place through an online platform called PollEverywhere (www.poll Everywhere.com) that allowed the participants to vote via sms, twitter or online through a customised link. The outcomes of the participants' votes appear in chapter 4.

3.2.5. Forum Conclusion

The Forum concluded with:

- The results of the voting were presented on screen and discussed among the teams.
- The MARLISCO Video Contest winners in Cyprus (students and teacher, who were also invited as stakeholders in the Forum) were introduced to the plenary and their winning short film was presented⁴.
- The Facilitator wrapped up the Forum and thanked all the participants.
- All the participants received a certificate of participation in the MARLISCO Forum, as invited stakeholders (see Appendix A).

⁴ https://www.youtube.com/watch?v=Ojmi3o2L_pY

- A reception with finger food and drinks followed, so that stakeholders could mingle, talk to each other and to the experts, and comment on their impressions on the Forum. Additionally, the participants used this time to complete a short questionnaire (the ‘after’ questionnaire) about marine litter (to assess any changes from the perceptions recorded in the ‘before’ questionnaire) and about their impressions from the Forum.

4. Forum Outcomes

The results from the participants’ votes appear in Figure 3 (most applicable solution) and Figure 4 (most effective solution).

The solutions voted as the most applicable are:

- Cigarette butts: Inform – Sensitise – Prevent (35%)
- Give value to waste (19%)
- Waste at ports (15%)
- Filters (15%)
- Educational activities (8%)
- Code of Good Practice (4%)
- Communication Strategy and awareness raising activities (4%)

The solutions voted as the most effective are:

- Cigarette butts: Inform – Sensitise – Prevent (38%)
- Give value to waste (25%)
- Educational activities (9%)
- Filters (9%)
- Waste at ports (6%)
- Communication Strategy and awareness raising activities (6%)
- Cleanup vessels (3%)
- Code of Good Practice (3%)

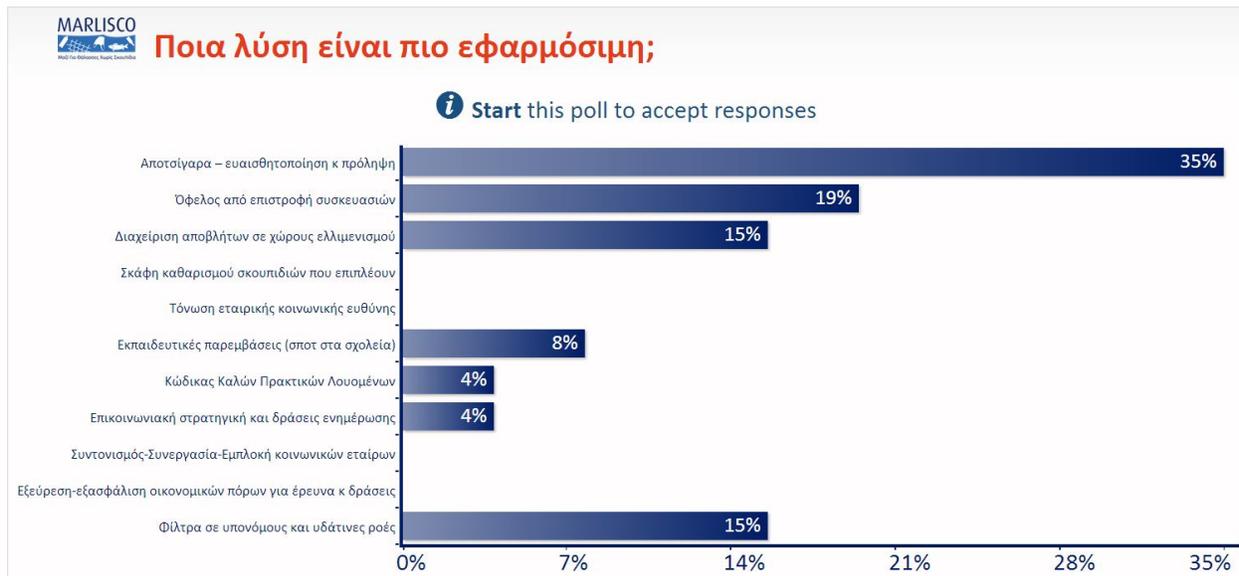

Figure 3 Results from the participants' vote on the most applicable solution, using PollEverywhere.

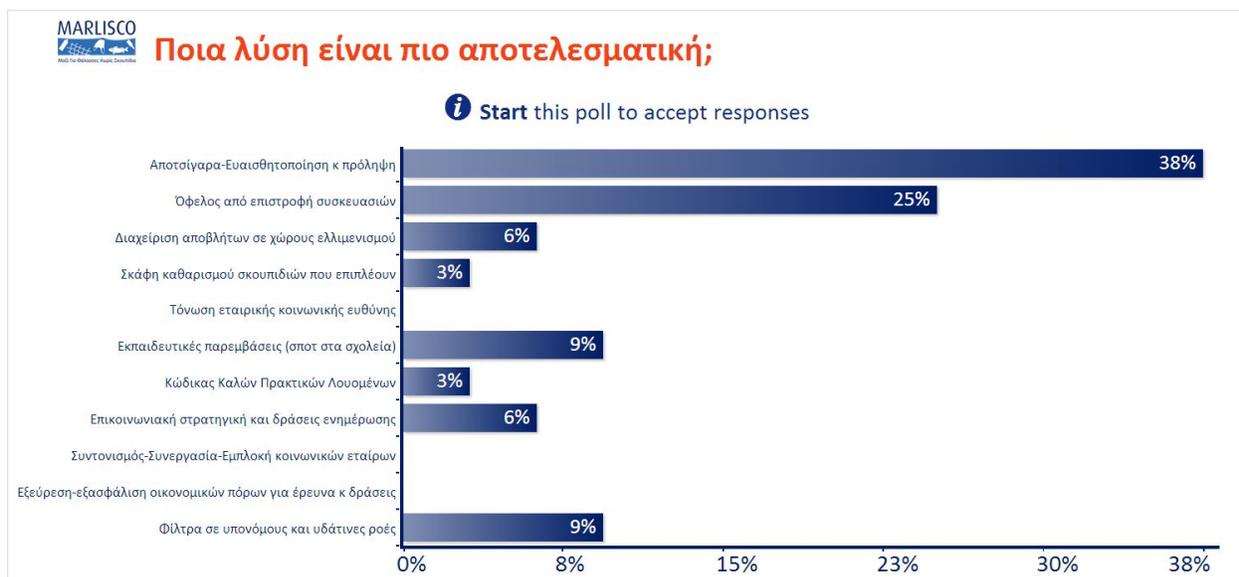

Figure 4 Results from the participants' vote on the most effective solution, using PollEverywhere.

Clearly the two solutions that were considered by the majority of participants to be both effective in reducing marine litter and applicable for implementation in Cyprus regard:

1. Addressing the issue of cigarette butts by raising awareness, and
2. Giving a value to waste to encourage its recycling rather than its disposal.

5. Concluding Remarks

The Cypriot National Forum on Marine litter brought together the key actors and stakeholders, and through an innovative and participatory methodology recorded their opinions on solutions that can be applied on the island to address the issue. These solutions, together with those recorded during the other national fora taking place around Europe, will be incorporated in a joint MARLISCO report that will be submitted to the competent authorities at national and EU level.

Importantly, the Cypriot National Forum succeeded in creating a core group of stakeholders and key actors in Cyprus that will disseminate the resulting messages within their organisations, and more widely within their sectors, thus further raising awareness about the issue. Furthermore, it is envisaged that this core group will now be more prone to taking initiatives and collaborating in implementing some of the identified solutions.

In fact, soon after the Forum, marine litter received national publicity through (see Appendix B):

- The publication of an article discussing the Forum and its outcomes, written by Xenia Loizidou, one of the Forum's experts, in 'Politis' newspaper (Cyprus's second largest circulation newspaper) on 18 October 2014.
- The publication of a one-page article written by one of the Forum's invited participants, journalist Miranda Lysandrou, in 'Politis' on 26 October 2014.
- The publication of a short interview of Demetra Orthodoxou (Isotech Ltd) about the Forum in 'Phileleftheros' newspaper on 5 November 2014.

Report by
Demetra L. Orthodoxou
Xenia I. Loizidou
ISOTECH ltd Research and Consultancy
November 2014

Appendix A – The certificate awarded to participants

Πιστοποιητικό Συμμετοχής

Η/Ο _____

Συμμετείχε ως προσκεκλημένος κοινωνικός εταίρος στο

Εθνικό Φόρουμ του Ευρωπαϊκού Ερευνητικού Έργου

MARLISCO για τα Σκουπίδια της Θάλασσας

που πραγματοποιήθηκε στις 15 Οκτωβρίου 2014 στο Συνεδριακό Κέντρο

«Φιλοξενία» στη Λευκωσία.

Xenia I. Loizidou ISOTECH Ltd
www.isotech.com.cy

Appendix B – Marine litter national publicity resulting from the Forum

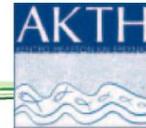
- Article by Xenia Loizidou, one of the four panel experts, published in ‘Politis’ newspaper

ΠΟΛΙΤΗΣ

Στην αυλή της Γης

ΣΑΒΒΑΤΟ 18 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2014 43

Η σελίδα αυτή ετοιμάστηκε από το Κέντρο Μελετών και Έρευνας ΑΚΤΗ. Για το φύλλο αυτό συνεργάστηκαν η Ξένια Ι. Λοϊζίδου, πολιτικός μηχανικός/οικονομολόγος, ο Μιχάλης Ι. Λοϊζίδης, μηχανικός μηχανικών - μηχανικός Περιβάλλοντος και η Κωνσταντή Δημητρίου, μετέδωτο προγραμματιστής της ΑΚΤΗ, συντονιστή των προγραμμάτων εργασιακών εμπειριών ΑΡΤΟΜΑΤΗΣ, που υλοποιείται με τη συνεργασία της ΑΚΤΗ και της EuroLife. Για τις απόψεις/ομάδες/εισηγήσεις σας στο aki@aki.org.cy, που υλοποιείται με τη συνεργασία της ΑΚΤΗ και της EuroLife. Για τις απόψεις/ομάδες/εισηγήσεις σας στο aki@aki.org.cy, που υλοποιείται με τη συνεργασία της ΑΚΤΗ και της EuroLife.

Συνεργαζόμαστε...

Την περασμένη Τετάρτη πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία το Εθνικό Φόρουμ για τα σκουπίδια της θάλασσας, στο πλαίσιο του ερευνητικού ευρωπαϊκού έργου MARLISCO. Το MARLISCO, που έχει ήδη δύο χρόνια ζωής και υλοποιείται σε 18 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στηρίζεται στην αρχή της δημιουργίας συνυπευθυνότητας των κοινωνικών εταίρων στο συγκεκριμένο θέμα: στην αναχαιτίση και αντιμετώπιση του μεγάλου προβλήματος της υποβάθμισης του θαλάσσιου περιβάλλοντος από τα σκουπίδια της θάλασσας. Το ενδιαφέρον στην περίπτωση του MARLISCO είναι ο καινοτόμος και συμμετοχικός τρόπος με τον οποίο δομεί τη δημιουργία της κοινωνικής συνυπευθυνότητας, ως εργαλείο και μέσο για την ανάληψη δράσης. Με αυτό το είναι το θέμα θα ασχοληθώ σε αυτό το άρθρο. Η διαδικασία της δημιουργίας συνυπευθυνότητας αντιμετωπίστηκε με σεβασμό και εξειδικευμένη γνώση. Το πρώτο βήμα ήταν η "χарτογράφηση" των κοινωνικών εταίρων: καταγράφηκε σε κάθε χώρα, όλο το φάσμα των ανθρώπων που έχουν σχέση με τη θάλασσα γενικά και με τα σκουπίδια της θάλασσας ειδικότερα: αυτοί που λαμβάνουν τις αποφάσεις (κρατικές υπηρεσίες), εκπαιδευτικά ιδρύματα και φορείς, επαγγελματίες φορείς και επιμελητήρια, μη κυβερνητικοί οργανισμοί, βιομηχανία και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Στόχος, να δημιουργηθεί σε κάθε χώρα ένας πυρήνας ανθρώπων, μια ομάδα, η οποία κατ' αρχάς θα ενημερωθούν για το καινοφανές πρόβλημα που δημιουργούν τα σκουπίδια της θάλασσας, το πρόβλημα των πλαστικών και των μικροπλαστικών και στη συνέχεια να λειτουργήσει με την αρχή της δικτύωσης, για την εμπλοκή όλο και περισσότερων κοινωνικών δυνάμεων, για την πρόωξη της λήψης μέτρων, της ανάληψης δράσης. Για να επιτευχθεί η

Της Ξένιας Ι. Λοϊζίδου

δέσμευση, η αφοσίωση των συμμετεχόντων στον στόχο "δράση για λύση" του προβλήματος, ξεκίνησε από την αρχή του MARLISCO η δημιουργία "συμμετοχικών δομημένων εργαλείων", τα οποία συνδυάζουν καινοτόμες προσεγγίσεις, διάδραση και μάθηση/ανάπτυξη δεξιοτήτων καθώς και χρήση εξυπνων τεχνολογικών εργαλείων. Σχηματίστηκαν μικρές επί μέρους ομάδες από κοινωνικούς εταίρους-κλειδιά, οι οποίες έφεραν εις πέρας συγκεκριμένους στόχους. Π.χ. η μια ομάδα εκπαιδευτήκε και υλοποίησε συγκεκριμένη μέθοδο υποστήριξης διαδικασίας λήψης αποφάσεων, έχοντας ως εργαλείο την αξιολόγηση 72 καλών πρακτικών από όλη την Ευρώπη. Άλλη μικρή ομάδα με άλλους κοινωνικούς εταίρους αποτέλεσε την κριτική επιτροπή για τον διαγωνισμό βίντεο του MARLISCO. Παράλληλα δημιουργήθηκαν εργαλεία, όπως η έκθεση με το δάσος των βαρελιών του MARLISCO, εκπαιδευτικό web πακέτο, παιχνίδια και άλλα. Στο Φόρουμ της Τετάρτης συγκεντρώθηκαν οι επί μέρους ομάδες και δημιουργήθηκε η κεντρική 30μελής ομάδα στην οποία στηρίζεται η δικτύωση στην κοινωνία, και η λήψη αποφάσεων, η δημιουργία πιέσεων προς τους πολιτικούς και τους τοπικούς αρχόντες. Η ίδια η δομή του Φόρουμ ήταν

καινοτόμος: συγκεκριμένος αριθμός προσκεκλημένων κοινωνικών εταίρων, που να καλύπτει όλο το φάσμα που προέκυψε από τη χαρτογράφηση. Δουλειά σε ομάδες, σε κάθε ομάδα 6 άτομα από διαφορετικούς χώρους. Σύντομες παρεμβάσεις ειδικών, πληροφόρηση σε γρήγορο ρυθμό με animations ειδικά δημιουργημένα για το MARLISCO, προβολές παραδειγμάτων, καλών πρακτικών και ταινίες, καταγραφή εισηγήσεων και ψηφιακές ψηφοφορίες για την ανάδειξη των πιο "αγαπημένων" λύσεων/δράσεων. Στην αίθουσα ήταν 30 άτομα και μέσω του web streaming παρακολουθούσαν άλλοι 66 (όπως καταγρά-

φηκε). Το 2-ωρης διάρκειας Φόρουμ μεταδοκλήθηκε και θα δημιουργηθεί ταινία. Οι συμμετέχοντες είχαν ενθουσιασμό, δημιουργία, συνεργάστηκαν μεταξύ τους, πρότειναν δράσεις και ψήφισαν σε ειδικό web-portal τις λύσεις που άμεσα μπορούν να προωθηθούν στην Κύπρο. Οι λύσεις αυτές, όπως θα προταθούν από τα Φόρα των 18 χωρών, θα αποτελέσουν την έκθεση των λύσεων που θα υποβάλει το MARLISCO στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ίδου το top ten των προτάσεων της Κύπρου, με σειρά αξιολόγησης σύμφωνα με το κριτήριο της άμεσης δυνατότητας υλοποίησης:

1. Αποτίναγμα: Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση - Πρόληψη (Δράσεις: Σποτάκια, σταχτοδοχεία σε παρτέλες, σχολεία, ΜΜΕ)
2. Οφέλος από επιστροφή ουσκευαστών. Αξία στο σκουπίδι
3. Έλεγχος και διαχείριση στερεών απορριμμάτων σε χώρους ελλιμενισμού (π.χ. fee system)
4. Σκάφη εντοπισμού και καθαρισμού σκουπιδιών που επιπλέουν
5. Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις (π.χ. προβολή του MARLISCO σποτ στα σχολεία, εκπαιδευτικό πακέτο, Εκπαίδευση των εκπαιδευτικών)
6. Εταιρική κοινωνική ευθύνη
7. Κώδικας Καλών Πρακτικών Λοομένων
8. Επικοινωνιακή Στρατηγική και Δράσεις Ενημέρωσης για το πρόβλημα των σκουπιδιών της θάλασσας. Ενεργοποίηση ΜΜΕ
9. Συντονισμός-συνεργασία κοινωνικών εταίρων
10. Εξέλιξη-εξασφάλιση οικονομικών πόρων για την έρευνα και τις δράσεις αντιμετώπισης του προβλήματος των σκουπιδιών της θάλασσας.

Αυτό που κρατάει από την εμπειρία του Εθνικού μας Φόρουμ MARLISCO είναι ότι η κοινωνία των πολιτών αντιδρά δυναμικά και πολύ θετικά σε δράσεις και διαδικασίες καινοτόμες και δομημένες με σεβασμό στην πραγματική συμμετοχή. Ευχαριστούμε όλους όσους συμμετείχαν, φυσικά και διαδικτυακά!

- Article by journalist Miranda Lysandrou, invited stakeholder in the Forum, in 'Politis' newspaper

20

26 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2014 ΠΟΛΙΤΗΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

• ΚΟΙΝΩΝΙΑ •

"Είναι αδύνατο, αλλά σε κατέβη σαν θανάσι εόν πεις στα ταμεία μας, δεν θέλει σκοπέλα", σημείωσε ο συντονιστής της εκδήλωσης, καθηγητής φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, επισημαίνοντας την πολύ κακή συνθήκη που έχουν στα σημεία λιμανιού κάλυψης στην Κύπρο να σου δίνουν σκοπέλα για κάθε πρόβλημα που αγοράζεις!

Οι γόγες αποτελούνται από πλαστικό. Στο περιβάλλον το πλαστικό μετεξελλιάζεται σε μικροπλαστικό και μένει εκεί για πάντα ρυπαίνοντας τον βυθό και σκοτώνοντας τη θαλάσσια ζωή

Δε μικροπλαστικά στα διεθνή βιολογικά αναφέρονται όσο πλαστικά έχουν διάμετρο μικρότερη από 5 μμ., αναφέρει η ακαδημαϊκός Ξένα Λαϊζίδου.

Ίνες πλαστικών από γόγες τσιγάρων στο στομάχι των ψαριών κι απ' εκεί στην τροφική αλυσίδα
Αποτοίγαρα στο... πιάτο μας

Εκείνο που σούκαρε τρομερά τους συμμετέχοντες στο Εθνικό Φόρουμ για τα Σκουπίδια της Θαλάσσης, το οποίο έγινε την προηγούμενη Τετάρτη στη Λεωκόσια, ήταν η αναφορά στο στοιχείο για τις πετρωμένες γόγες των τσιγάρων στην παρτίδα και τη ζημία που προκαλούν στη φύση και ειδικότερα στον θαλάσσιο βυθό. Καίχαρχε εκείνο που προκάλεσε την εκδήλωση των παραταμένων, ακόμα κι εκείνων που πρόσφρονται από τον τομέα του περιβάλλοντος, ήταν η αναφορά στα συστατικά από τα οποία αποτελούνται οι γόγες των τσιγάρων. Είναι φτιαγμένες από πλαστικό κι όπως είναι γνωστό η πρώτη ύλη του πλαστικού είναι το πετρέλαιο! Τα στατιστικά από τους καθηγητές των ακτών λένε πως πάνω από το 80% όλων των σκουπιδιών που μαζεύονται είναι αποτοίγαρα. Σε συγκεκριμένη κυπριακή παραλία, σε μήκος 200 μέτρων, σε διάρκεια του κλιμακίου Μάϊου και Έκτου δεκάτη συλλέχθηκαν και καταγράφηκαν πάνω από 8.500 κομμάτια σκουπιδιών, το 88% των οποίων ήταν γόγες από τσιγάρα.

Πλήρης άγνοια
Εάν κάναμε μια αποτίμηση για τα συμπεράσματα του Εθνικού Φόρουμ, το οποίο έγινε στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Marlisco στο οποίο συμμετείχαν 18 χώρες και το οποίο στοχεύει κυρίως στην καταγραφή καλών πρακτικών για τη μείωση των σκουπιδιών της θαλάσσης στην Ευρώπη, θα λέγαμε πως το βασικό συμπέρασμα είναι το εξής: η πλήρης άγνοια των πολιτών για το πρόβλημα των σκουπιδιών στη θάλασσα. Έως τώρα οι πλείστοι μπορεί να πίστευαν πως τα σκουπίδια θα έμπαναν στη θάλασσα και θα εξοφανίζονταν. Δεν είναι έτσι τα πράγματα, ανέφερε μηχανικός περιβάλλοντος ο Μιχάλης Λαϊζίδης, ένας εκ των βασικών ομιλητών στο Φόρουμ, κι από το υποδεικνύον διεθνείς έρευνες όπως θα δοίμε παρακάτω.

Τα στοιχεία είναι συντηρητικά και διαεικάζουν τη μέχρι σήμερα αντίληψη περί αργής και μικροχρόνιας διάσπασης των πλαστικών. Κοινά τύποι πλαστικού (όπως η σκοπέλα) το μπουκάλι νερού) όταν απορριφθούν στο περιβάλλον, με την επίδραση της υπερβολικής ακτινοβολίας, του οξυγόνου και του κρυψοσπασμού, σε διάστημα λίγων μηνών διασπώνται σε μικρά κομμάτια και έπειτα καταλήγουν σε μικροσκοπικές ίνες. Είναι για τον ίδιο λόγο που οι λεγόμενες "βιοδιασπώμενες σκοπέλες" κρύνονται πλέον ως εξαιρετικά επικίνδυνες. Όπως επισήμανε ο διοργανιστής της Green

Τα στατιστικά από τους καθηγητές των ακτών λένε πως πάνω από το 80% όλων των σκουπιδιών που μαζεύονται είναι αποτοίγαρα.

Dot στην Κύπρο Κυριάκος Παρτινάς, ο οποίος επίσης συμμετείχε στο Φόρουμ, οι "βιοδιασπώμενες σκοπέλες" αποτελούν μια αρωματική βέργα για το περιβάλλον και για όλα τα ζωντανά. Βασικός λόγος για τον οποίο τα πλαστικά απλά τον τον βυθό είναι γιατί τα φάρμακα πολύ εύκολα μπορούν να καταπονήσουν τα λεγόμενα μικροπλαστικά, δηλαδή τις μικροσκοπικές ίνες πλαστικού. Δε μικροπλαστικά στη διεθνή βιολογία αναφέρονται όσο πλαστικά έχουν διάμετρο μικρότερη από 5 μμ., αναφέρει η ακαδημαϊκός Ξένα Λαϊζίδου. Μάλιστα, προσέθεσε, τα μικροπλαστικά γίνονται ακόμη πιο επικίνδυνα γιατί δεν αναχέονται στις αναλύσεις. Μπορεί λοιπόν μια θαλάσσια να διακρίνεται με πλέ σφύρα, αλλά αυτό δεν σημαίνει και ουδένά λόγο πως δεν είναι τίγκα στα μικροπλαστικά!

Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι από τα σκουπίδια φασόνων στον βυθό. Πρέπει να τα σταματήσουμε πριν τα καταπιεί η θάλασσα", επισήμανε στην ομιλία της η κ. Λαϊζίδου, η οποία είναι κι ο συνδιοργανιστής με το πρόγραμμα Marlisco στην Κύπρο.

Τα τρώει τα ψάρια
Το ζήτημα είναι πως ο κίνδυνος δεν μένει στον βυθό αλλά "ανυψείται" και στον ανθρώπινο πολιτισμό. Δεν λένε άλλο πως το κακό που κάνει επιστέφει σε αυτά. Έρευνα του Ινστιτούτου Έρευνας και Θαλάσσιας Ζωής που είδε το φως της δημοσιότητας το κολοκυρά, κατέδειξε πως σχεδόν σε όλα τα δείγματα θαλάσσιων ζώων και σπονοδυλικών οργανισμών που εξετάστηκαν βρέθηκαν ποσότητες μινeral και οπιοειδών πλαστικών ινών. Συγκεκριμένα σε φάρμα με μήκος μόλις 10-13 εκατοστά βρέθηκαν τουλάχιστον 70 ίνες!

Μια άλλη πολύ πρόσφατη έρευνα μάλιστα για τη μείωση της γονιμότητας των φρενικών ψαριών λόγω των πλαστικών που "καταναλώνουν", ενώ συχνά είναι το φαινόμενο του νιγμού θαλάσσιων χελωνών από πλαστικές σκοπέλες. "Τα ζώα της θαλάσσης νομίζουν πως οι σκοπέλες είναι φαγητό, τα τρώει και πενόνται", επισήμανε η Ξένα.

Σκουπίδια στην Κύπρο από τον Λίβανο

Η **ρίμναση** της θαλάσσης είναι ένα πρόβλημα χωρίς σύνορα. Ο βυθός της Κύπρου και γενικά της Ανατολικής Μεσογείου υποφέρει από αυτό λόγω της απόρριψης ενός σκουπιδόπορου στον Λίβανο ο οποίος βρίσκεται ακριβώς πάνω στην ακτή και φέρνει στην Κύπρο πολλά σκουπίδια μόλις φυσήσει δικτικός άνεμος. Το θέμα αυτό που έβλεπε ο Ανδρέας Δημητριάδης, θαλάσσιος βιολόγος ο οποίος βρισκόταν στο πνεύμα του Εθνικού Φόρουμ, κατέδειξε την ανάγκη για την προώθηση διακρατικών συμφωνιών για το θέμα της προστασίας του θαλάσσιου βυθού από τα σκουπίδια. Όπως ανέφερε η Ξένα Λαϊζίδου, το θέμα συζητήθηκε με το υπουργείο Εξωτερικών, αλλά ακόμη δεν υπάρχει απάντηση για το πως αυτό προωθείται.

Άξια τα σκουπίδια

Από τη συζήτηση στο Εθνικό Φόρουμ βγήκαν περίπου οκτώ με δέκα δράσεις οι οποίες θα μπορούσαν εάν εφαρμοσθούν να μειώσουν κατά πολύ την απόρριψη σκουπιδιών στις παραλίες και τα ρέματα, σκουπίδια τα οποία αναγκαστικά θα καταλήγουν στον βυθό της θαλάσσης κι απ' εκεί ενδεχομένως στο πιάτο μας. Δε καλύτερες λύσεις ψήφισαν, πρώτον, η ενισχυτική συλλογή των κενών για τα αποτοίγαρα ώστε να πάψει ο καθένας να τα "φαινει" στην άμμο, και δεύτερον η εφαρμογή ενός συστήματος ανταποδοτικού σφύρα από τα σκουπίδια. Αυτό θα κάνει πολλούς να σκέφτονται πριν τα πετάξουν κι άλλους να τα μαζεύουν για να έχουν ένα εισόδημα.

Η εκπαίδευση στα σχολεία, η εμπλοκή των δήμων, η τοποθέτηση φάρμα σε υπονομιές και υδατινές ροές αλλά και η τοποθέτηση σταχοδοχείων στις παραλίες ήταν κάποια άλλα μέτρα που συζητήθηκαν. Τα συμπεράσματα θα υποβληθούν στο αρμόδιο υπουργείο αλλά και στην Κοινωνία μαζί με όλες τις επισημάνσεις των άλλων 17 χωρών που συμμετείχαν στο Marlisco ώστε να ληφθούν υπόψη σε επόμενες μεταρρυθμίσεις.

Ανακύκλωση κενών συσκευασιών φυτοφαρμάκων

Ένα άλλο τερστικό περιβαλλοντικό πρόβλημα είναι από τη απόρριψη και της διασποράς στο φυσικό περιβάλλον των κενών συσκευασιών των φυτοφαρμάκων. Φαίνεται πως το πρόβλημα αυτό που χρονολογείται βρήκε τώρα τη λύση του. Οι Κύπριοι γονάρα, μέσα από ένα πρόγραμμα που τίθεται σε εφαρμογή με πρωτοβουλία του Κυπριακού Συνδέσμου Φυτοπροστασίας (ΚΥΣΦ) σε συνεργασία με την Green Dot, καλούνται να συλλέξουν και να παραδώσουν αναδελφών τους άλλων ευρωπαϊκών χωρών, ανακαλώντας τα απόβλητα της κατηγορίας αυτής. Προϊόνθεση για την επιτυχή έκβαση της προσπάθειας αυτής είναι η εφαρμογή της οφής διαδικασίας τριπλού ξεπλύματος των κενών συσκευασιών φυτοφαρμάκων από τους γεωργούς, κάτι το οποίο θα τις καθιστά μη τοξικά απόβλητα.

- Interview with Demetra Orthodoxou of Isotech Ltd published in 'Phileleftheros' newspaper

Της Αντιγόνης Σολαμωνίδου Δρουσιώτου

5 λεπτά...

με τη Δήμητρα Ορθοδόξου, βιοχημικό - μηχανικό Περιβάλλοντος, συντονίστρια έργου MARLISCO Κύπρος

1 ΕΘΝΙΚΟ Φόρουμ MARLISCO για τα Σκουπίδια της Θάλασσας. Περί τίνος πρόκειται; Η Ευρώπη ψάχνει νέες, καινοτόμες φόρμες για την ενίσχυση της συμμετοχής του πολίτη στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Το MARLISCO Φόρουμ αποτελεί υλοποίηση αυτών των μεθόδων, με εστίαση στο θέμα των σκουπιδιών της θάλασσας. Διοργανώθηκε στις 15 Οκτωβρίου στη Λευκωσία, από την εταιρεία Isotech Ltd Ερευνητές-Σύμβουλοι Περιβάλλοντος, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού ερευνητικού έργου MARLISCO «Μαζί Για Θάλασσες Χωρίς Σκουπίδια». Είναι ένα από 12 φόρουμ που διοργανώνονται σε αντίστοιχες χώρες της Ευρώπης.

2 ΜΕ ποιο στόχο; Στόχος του Φόρουμ ήταν να φέρει μαζί μια ομάδα από κοινωνικούς εταίρους, που θα αποτελέσουν τον πυρήνα, τη μαγιά για τη συμμετοχή όλο και περισσότερων κοινωνικών δυνάμεων στην προώθηση άμεσων μέτρων-λύσεων.

3 ΠΟΙΟΙ ήταν οι κοινωνικοί εταίροι; Στο Φόρουμ συμμετείχαν 35 προσκεκλημένοι κοινωνικοί εταίροι που έχουν σχέση με τη θάλασσα, κρατικές υπηρεσίες, εκπαιδευτικά ιδρύματα και φορείς, μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, εκπρόσωποι της τουριστικής και άλλης βιομηχανίας, επιστήμονες, επαγγελματικοί φορείς, επιμελητήρια και μέσα μαζικής ενημέρωσης.

4 ΓΙΑΤΙ θεωρείται καινοτόμο το Φόρουμ; Διότι για πρώτη φορά πραγματοποιήθηκε στην Κύπρο κατογράφηση των κοινωνικών εταίρων για το θέμα των σκουπιδιών της θάλασσας. Έπειτα, η ίδια η δομή του ήταν καινοτόμος: στηρίχθηκε σε συγκεκριμένο σενάριο, με συγκεκριμένη 2ωρη διάρκεια, εργασία σε ομάδες, συζητήσεις, σύντομες παρεμβάσεις ειδικών, προβολή βίντεο και animation που δημιουργήθηκαν ειδικά για το MARLISCO, καταγραφή εισηγήσεων και χρήση νέων τεχνολογιών, όπως συστήματα άμεσης ψηφιακής ψηφοφορίας κ.ά.

5 ΠΟΙΕΣ είναι οι προτεινόμενες λύσεις; Οι συμμετέχοντες πρότειναν και ψήφισαν λύσεις που μπορούν να προωθηθούν στην Κύπρο, όπως ενημέρωση για το θέμα των αποστειγερών στις παραλίες, προώθηση θεσμικών μέτρων για να δοθεί αξία στα σκουπίδια με την επιστροφή συσκευασιών και άλλες δράσεις που μπορούν οι αναγνώστες να βρουν στο www.isotech.com.cy μαζί με σύντομο φιλμάκι από το Φόρουμ.

antigoni.drousiotou
@phileleftheros.com